

UDK 811.163.42'373.46:004

811.163.42'366

Izvorni znanstveni rad

Rukopis primljen 21. VIII. 2012.

Prihvaćen za tisak 18. XII. 2012.

Antun Halonja

Milica Mihaljević

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Ulica Republike Austrije 16, HR-10000 Zagreb

ahalonja@ihjj.hr

mmihalj@ihjj.hr

NAZIVI SA SASTAVNICOM *E*- U HRVATSKOME JEZIKU

U radu se s različitih gledišta analiziraju nazivi koji imaju sastavnicu *e*-. Sastavnica *e*- može značiti *elektronički*, ali i *excellent*, *emergency*, *europski*, *na-suprot* (*entgegen*), *evolventan* ili označavati samo slovo/glas *e*-. Sastavnica *e*-može stajati i ispred imena i s njom se mogu tvoriti različite prigodne novotvorenice. Pozornost se u radu posvećuje u prvome redu nazivima u kojima sastavnica *e*- znači 'elektronički'. Ti se nazivi analiziraju s tvorbenoga, pravopisnoga, normativnoga, leksikografskoga, semantičkoga i terminološkoga stajališta te autori predlažu vlastita rješenja na svim navedenim razinama.

1. Uvod

Sastavnica *e*- (rjeđe *E*- ili *e*) pojavljuje se kao prvi član brojnih engleskih naziva. Lucinda McDonald u radu *The meaning of "e-": Neologisms as Markers of Culture and Technology* iz 2005. godine navodi da s obzirom na utjecaj digitalne tehnologije na društvo nije neobična pojava da znanost i tehnologija obiluju novotvorenicama. Pritom kao primjere navodi tzv. *e*-riječi kao što su *e-mail*, *e-commerce*, *e-solution*, *e-newsletter*, *e-book*, *e-publishing*, *e-politics*, *e-government*. Autorica je provela čestotnu analizu navedenih riječi koristeći se bazom tekstova preuzetih iz svih vodećih engleskih tiskovina na svijetu *Lexis Nexis Academic*. Njezina je analiza čestotnosti pokazala da se riječi *e-mail*, *e-business* i *e-commerce* pojavljuju najčešće, dok se ostale *e*-riječi rjeđe upotrebljavaju. Pri analizi nailazi na riječi poput *e-bandwagon*, *e-free* i *e-everything*, pa ih naziva prigodnim riječima (engl. *stunt words*). Tu spadaju i dosjetke kao što su *e-asy*,

e-pistle i *e-conomy* te *e-llowance* (u značenju ‘dopuštenje’), *e-diot* (u značenju ‘idiot’), *e-vite* (u značenju *invite* ‘pozvati’), *e-cruiter* (u značenju ‘osoba koja unovačuje ili zapošljava’), *e-tailing* (u značenju ‘maloprodaja’) i dr. Riječi kao što su *e-business*, *e-learning* i *e-crime* svrstava u kategoriju pravih riječi (engl. *legitimate words*). Svoj rad završava zanimljivom mišlju o tome da svatko tko je bio izložen *e-revoluciji* ili je jednostavno frustriran snažnim utjecajem tehnologije na naše živote, sasvim opravdano može uzviknuti *e-nough already!*¹.

U posljednje se vrijeme i u hrvatskome jeziku pojavljuju riječi koje kao svoju prvu sastavnicu imaju *e-* (od *e-pošte* do *e-Hrvatske*). *E-* se može dodati svakoj imenici, a ima i primjera u kojima se *e-* nalazi uz pridjev (*e-mirovinsko*, *e-zdravstveno*²) i imperativ (*eKupi*). Izrazita plodnost sastavnice *e-* potaknula nas je da istražimo tu pojavu u hrvatskome jeziku.

2. Što znači *e-* u hrvatskome jeziku?

Analizirajući značenje nasumično prikupljenih riječi koje počinju sa sastavnicom *e-* (ili *E-*) u hrvatskome jeziku, uočili smo da ih možemo podijeliti u dvije skupine:

1. riječi u kojima je *e-* slovo, a ne skraćena riječ. Primjeri za to su *e-sklo-nidba*, *e-deklinacija*, *e-razred* ili *E-razred*, *e-val*, *E-vitamin* (bolje *vitamin E*). U nazivu *E-val* *E-* označuje visinu nabora u valovitome kartonu (postoje i druge visine: A, B, C i F).

2. riječi u kojima je *e-* skraćena riječ:

– *excellent* u riječi *estudent* (najčešće pisano bez spojnice); *estudent* je udruga izvrsnih studenata

– *emergency*, potvrđen je i naziv *e-poziv*, sveeuropski sustav hitnoga pozivanja ugrađen u vozila koji u slučaju nesreće poziva broj 112 (jedinствени europski broj za hitne službe)

– *europski*, potvrđen je naziv *e-brojevi* (ili *E-brojevi*); *e-brojevi* brojevi su kodovi za prehrambene aditive koji se upotrebljavaju u Europskoj uniji

– *evolventan*, potvrđen je naziv *E-pužni vijak*; *evolventan* se odnosi na *evolventu* – krivulju koju opisuje svaka točka pravca koji se bez klizanja odvaljuje po temeljnoj kružnici

¹ Engleski usklik *enough already!* može se prevesti kao ‘dosta već jednom!’. U ovome je slučaju riječ o dosjetki u kojoj se riječ koja već počinje s *e* preoblikuje u tzv. *e*-riječ dodavanjem spojnice iza *e*.

² Ovdje je zapravo riječ o elipsi od *mirovinsko osiguranje* i *zdravstveno osiguranje*.

– *entgegen*, potvrđen je naziv *E-izomerija*; *E-* dolazi od njem. *entgegen* ‘naprot’, riječ je o načinu označivanja geometrijske izomerije

– *elektronički*, takvih primjera ima mnogo i na tu će se skupinu usmjeriti naše daljnje istraživanje.

Te smo riječi proučavali s nekoliko gledišta:

1. tvorbenoga
2. pravopisnoga
3. leksikografskoga
4. semantičkoga
5. terminološkoga.

Kao preduvjet za to istraživanje prikupili smo iscrpan korpus.

3. Korpus

Temeljni i polazni korpus za ovo istraživanje sastoji se od sljedećih dokumenata:

1. elektroničkoga dokumenta Hrvatske informacijsko-dokumentacijske referalne agencije *Elektronička demokracija* (“*e-demokracija*”): *Preporuka Rec (2009)1 koju je usvojio Odbor ministara Vijeća Europe 18. veljače 2009. godine i obrazloženje* (http://www.coe.int/t/dgap/democracy/activities/ggis/cahde/2009/E-democracy%20Rec_CROATIAN.pdf)

2. mrežnih stranica Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (<http://www.hakom.hr/>)

3. mrežih stranica Financijske agencije (<http://www.fina.hr/Default.aspx>).

Iz tih su dokumenata u cijelosti ispisane i tablično prikazane sve riječi koje sadržavaju sastavnicu *e-*.

Definicije koje se nalaze u tablicama preuzete su iz samih dokumenata i po potrebi jezično prilagođene bez promjene značenja i ustrojstva definicije. Dodane su i engleske istovrijednice ako se nalaze u samome dokumentu ili su ih autori uspjeli pronaći i potvrditi.

Taj je temeljni korpus upotpunjen drugim riječima sa sastavnicom *e-* prikupljenim iz rječnika, pravopisa, Strune, s interneta, iz reklama, iz stručnih članaka itd.

Usto je provedena i anketa među studentima četvrte godine Fakulteta elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu koji su slušali kolegij *Hrvatski jezik u inženjerskoj praksi* (školska godina 2010./2011.).

3.1. *Elektronička demokracija (“e-demokracija”): Preporuka Rec (2009)1 koju je usvojio Odbor ministara Vijeća Europe 18. veljače 2009. godine i obrazloženje*

hrvatski naziv s elementom <i>e-</i>	definicija	engleska istovrijednica
e-demokracija ³	uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT) u jačanju demokracije, demokratskih institucija i demokratskih procesa	e-democracy, electronic democracy
e-ekologija ⁴	omogućavanje predviđanja i kontrole utjecaja prirodnih i ljudskih čimbenika i ostalih utjecaja na okoliš i omogućavanje utvrđivanja trenutačnoga stanja u okolišu s pomoću informacijsko-komunikacijskih tehnologija	e-ecology

³ U navedenom je dokumentu *e-demokracija* ovako dodatno objašnjena: *E-demokracija*, kao podrška i jačanje demokracije, demokratskih institucija i demokratskih procesa s pomoću informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT), u prvome je redu demokracija. Njezin je glavni cilj elektronička podrška demokraciji. To je jedna od nekoliko strategija za pomoć demokraciji, demokratskim institucijama i demokratskim procesima i širenju demokratske vrijednosti. Ona je dodatni, komplementarni čimbenik i povezana je s tradicionalnim procesima demokracije. Svaki proces ima svoje dobre strane: ni jedan nije univerzalno primjenjiv. *E-demokracija* temelji se na demokratskim, ljudskim, društvenim, etičkim i kulturnim vrijednostima društva u kojemu se provodi i usko je povezana s dobrim upravljanjem, što je učinkovito, uspješno, transparentno i odgovorno provođenje vlasti u elektroničkome obliku i uključuje neformalnu politiku i nevladine igrače. *E-demokracija* mora poštovati i provoditi osnovne slobode, ljudska prava i prava manjina, uključujući slobodu informacija i pristup njima, te omogućiti i olakšati davanje informacija i njihovo razmatranje kako bi pridonijela sudjelovanju građana pri proširivanju političkih rasprava i poticanju boljih i zakonitijih političkih odluka. *E-demokracija* odnosi se na sve sektore demokracije, sve demokratske institucije, sve razine vlasti i na velik raspon drugih stranaka. Posebno buhvača: *e-parlament*, *e-zakonodavstvo*, *e-pravosuđe*, *e-posredovanje*, *e-okoliš*, *e-izbore*, *e-referendum*, *e-inicijative*, *e-glasanje*, *e-konzultacije*, *e-peticije*, *e-kampanje*, *e-brojenje glasova* i *e-promatranje*. Koristi se *e-sudjelovanjem*, *e-raspravljanjem* i *e-forumima*.

⁴ Ovdje valja spomenuti i *elektronički otpad* ili *e-otpad* (engl. *e-waste*). Elektronički otpad popularan je naziv za istrošene elektroničke proizvode poput računala, monitora, pisača, telefonskih uređaja, televizora, fotoaparata i sl., koji korisnicima više nisu potrebni. Kad se elektronički uređaji bacaju u smeće i završavaju na deponijama ili se nepravilno recikliraju, štetne kemikalije iz njih dospijevaju u zemlju, zrak i vodu (<http://www.poslovni.hr/vijesti/traganje-za-zlatom-u-elektronikom-otpadu-240.aspx>).

hrvatski naziv s elementom <i>e-</i>	definicija	engleska istovrijednica
e-glasanje ⁵	izbori ili referendumi koji obuhvaćaju uporabu elektroničkih sredstava pri glasanju	electronic voting, e-voting, Internet voting, online voting
e-inicijative	političke inicijative u kojima se upotrebljavaju elektronička sredstva u jednoj ili više faza, a omogućuju građanima da razviju i iznesu svoje političke prijedloge s pomoću informacijsko-komunikacijskih tehnologija i da se tako angažiraju pri izradbi političkih planova	e-initiative
e-izbori	politički izbori u kojima se upotrebljavaju elektronička sredstva u jednoj ili više faza	e-elections, electronic elections
e-kampanja	poticanje ljudi elektroničkim sredstvima na koordiniran način da se međusobno angažiraju u mobiliziranju pojedinaca u izbornim i ostalim kampanjama (obuhvaća e-vođenje kampanje za izbore, tj. e-kampanju povezanu s izborima, i e-odvjetništvo, tj. e-kampanju povezanu s ostalim pitanjima)	digital campaigning, e-campaigning, electronic campaigning
e-konzultacije	način skupljanja mišljenja odabranih osoba ili velikoga dijela javnosti o posebnome političkom pitanju, a da pritom donositelji odluka nisu obvezni djelovati u skladu s rezultatom (postoje različite vrste e-konzultacija, formalne i neformalne, koje ne reguliraju ili reguliraju tijela javne vlasti)	digital consultations, e-consultations, electronic consultations, Internet consultations, online consultations

⁵ Iako se u navedenome dokumentu pojavljuje dosljedno naziv *e-glasanje*, a ne *e-glasovanje*, smatramo da bi jezično primjereniji naziv bio *e-glasovanje*. O tome više u poglavlju o sinonimiji.

hrvatski naziv s elementom <i>e-</i>	definicija	engleska istovrijednica
e-okoliš	uporaba i promicanje informacijsko-komunikacijskih tehnologija radi utvrđivanja zagađenosti okoliša i njegove zaštite, prostornoga planiranja i održivoga korištenja prirodnih bogtstava, a uključuje i sudjelovanje javnosti	e-environment
e-parlament ⁶	uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologija kao podrške izabranim predstavničkim tijelima, njihovim članovima te političkomu i administrativnomu osoblju u obavljanju zadaća, posebice pri aktivnome uključivanju građana (obuhvaća aspekte e-zakonodavstva, e-glasanja, e-peticija i e-konzultacija)	digital parliament, electronic parliament, e-parliament, Internet parliament
e-peticija	elektronička isporuka protesta ili preporuka demokratskoj instituciji (građani potpisuju peticiju i eventualno se angažiraju u raspravama o određenome predmetu tako što stavljaju svoje ime i adresu na mrežu)	e-petitions
e-posredovanje	uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologija u pronalaženju sredstava za rješavanje sporova bez fizičke prisutnosti suprotstavljenih strana (e-alati mogu pomoći kao posrednici)	digital procurement, electronic procurement, e-procurement, Internet procurement, online procurement, supplier exchange

⁶ Iako se u ovome dokumentu upotrebljava dosljedno naziv *e-parlament*, smatramo da bi kad je riječ o Hrvatskome saboru primjereniji naziv bio *e-sabor*.

hrvatski naziv s elementom e-	definicija	engleska istovrijednica
e-pravosuđe	uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologija pri provođenju pravde radi poboljšanja učinkovitosti i kakvoće javnih usluga, posebno pojedincima i poslovnemu sektoru, a obuhvaća elektroničku komunikaciju i razmjenu podataka te dostupnost sudskih informacija	digital justice, e-justice, electronic justice, Internet justice, online justice
e-referendum	politički referendum u kojemu se upotrebljavaju elektronička sredstva u jednoj ili više faza	digital referendum, electronic referendum, e-referendum, Internet referendum, online referendum
e-vlada	skup administrativnih usluga na svim razinama kojima se s pomoću informacijsko-komunikacijskih tehnologija nastoji povećati učinkovitost javne administracije i same države (administrativna je i usmjerena samo na usluge, tj. e-administraciju i e-usluge)	connected government, digital government, e-gov, e-government, electronic government, online government
e-zakonodavstvo	uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologija za sastavljanje, komentiranje, konzultiranje, strukturiranje, formatiranje, dostavu, davanje izmjena i dopuna, glasanje o zakonima i objavljivanje zakona koje su donijela predstavnička tijela	digital legislation, electronic legislation, e-legislation, legislation online

3.2. Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM)⁷

hrvatski naziv s elementom e-	definicija	engleska istovrijednica
e-Nabava ⁸	nabava koja se u svim fazama, od zaprimanja zahtjeva do potpisivanja ugovora, obavlja s pomoću informacijsko-komunikacijskih tehnologija (faze su e-nabave: e-objava, e-podnošenje ponuda, e-dražba, e-sklapanje ugovora, e-katalog i e-narudžbenica te e-račun i e-plaćanje ⁹)	e-procurement
e-Prenosivost	mogućnost zadržavanja istoga broja i predbroja pri prelasku na drugu mobilnu mrežu	nismo pronašli englesku istovrijednicu koja bi odgovarala takvoj vrsti prenosivosti – na svim se mjestima naziv e-transferability odnosi samo na novčano poslovanje, banke, kreditne kartice, kredite i sl.
e-Tržište	tržište podržano tehnološkom infrastrukturom (informacijsko-komunikacijskim tehnologijama) koja omogućuje razmjenu dobara i usluga u različitim fazama provođenja poslovnih transakcija	e-market

⁷ <http://www.hakom.hr/> adresa je mrežne stranice Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM) sa sjedištem u Zagrebu. To je nacionalna agencija za reguliranje i druge poslove u okviru djelokruga i mjerodavnosti propisanih Zakonom o elektroničkim komunikacijama, koji je stupio na snagu 1. srpnja 2008. godine, i posebnim zakonom kojim je uređeno područje poštanskih usluga.

⁸ Nazivi su u tablici napisani velikim slovom jer je tako navedeno u dokumentu, ali prema normativnim preporukama svi bi nazivi iz ove tablice trebali biti navedeni malim početnim slovom.

⁹ <http://www.javnabava.hr/UserFiles/Elektroni%C4%8Dko%20poslovanje%20u%20sustavu%20javne%20nabave1.pdf>.

hrvatski naziv s elementom <i>e-</i>	definicija	engleska istovrijednica
e-Zaposlenja ¹⁰	pronalaženje zaposlenja i stručno osposobljavanje za određena zanimanja s pomoću informacijsko-komunikacijskih tehnologija	e-employment
e-Žalbe	žalbe i prigovori korisnika upućeni operatorima mobilnih mreža s pomoću informacijsko-komunikacijskih tehnologija	e-complaint, e-complaints, electronic complaint, online complaint, online consumer complaint

3.3. Financijska agencija (FINA)¹¹

hrvatski nazivi s elementom <i>e-</i>	definicija	engleska istovrijednica
e-arhiva, e-Arhiva	usluga pohranjivanja elektroničkih računa	e-archive, electronic archive
e-kartica, kartica za elektroničko poslovanje	kartica kojom se obavlja cjelokupno uredsko poslovanje elektroničkim putem	electronic pay card, EPC
e-plaćanje, e-Plaćanje	usluga koja omogućuje obavljanje kuskoga plaćanja na teret više transakcijskih računa otvorenih u različitim bankama s pomoću e-kartice ili USB tokena	electronic bill payment, electronic billing, online bill pay
e-potpis, e-Potpis	instrument koji osigurava vjerodostojnost izvora i zaštitu integriteta sadržaja	digital signature, electronic signature, e-signature, online signature

¹⁰ U izvornome je dokumentu množina. S tim je nazivom usko povezano *e-zapošljavanje* kao primjena informacijsko-komunikacijskih tehnologija pri provođenju programa i mjera aktivne politike zapošljavanja.

¹¹ Financijska je agencija među ostalim uvela nazive kao što su *e-potpis* ili *elektronički potpis* (dolazi od engl. naziva *electronic signature* ili *digital signature* i ne smije ga se poistovjećivati s nazivom *digital certificate*), *e-kartica* ili *kartica za elektroničko poslovanje*, zatim *e-račun* s kojim je povezana mrežna usluga *e-arhiva* koja nudi uslugu pohranjivanja *e-računa* te *e-plaćanje* (najbliže bi engleske istovrijednice za naziv *e-plaćanje* bile *electronic billing* i *electronic bill payment*).

hrvatski nazivi s elementom <i>e-</i>	definicija	engleska istovrijednica
e-račun, e-Račun	internetska usluga za elektroničku razmjenu računa između dobavljača i kupaca te upravljanje cjelokupnim poslovnim procesom izdavanja, zaprimanja te arhiviranja računa	e-bill, electronic bill

3.4. Ostali nazivi sa sastavnicom *e-*

hrvatski nazivi s elementom <i>e-</i>	definicija	engleska istovrijednica
e-Hrvatska	skup aktivnosti i projekata koji se provode unutar tijela državne uprave radi podizanja razine svijesti i potrebe procesa informatizacije državne uprave i cijeloga društva	e-Croatia ¹²
e-učenje ili u širem smislu e-obrazovanje	izvođenje obrazovnoga procesa s pomoću informacijsko-komunikacijskih tehnologija, najčešće računala i interneta	e-learning
e-cigareta	proizvod koji omogućuje pušačima da se riješe pušenja duhanskih proizvoda	e-cig, e-cigarette, electronic cigarette, vape
e-papir ¹³	zaslonska tehnologija koja oponaša izgled običnoga papira i tinte	electronic paper, e-paper, radio paper
e-zdravlje	primjena informacijskih i komunikacijskih tehnologija u promociji zdravlja, zdravstvenome odgoju opće populacije te cjeloživotnoj izobrazbi i usavršavanju zdravstvenoga osoblja	e-health

¹² Potvrda na mrežnoj adresi <http://www.poslovniforum.hr/tp/strategija.asp> (piše da je riječ o Prijedlogu strategije informatizacije Hrvatske, što se uklapa u ovaj kontekst). Također se pojavljuje u radu Diane Šimić pod nazivom *e-Croatia 2007 – Fostering the Development of Information Society in Croatia*, na mrežnoj adresi http://bib.irb.hr/datoteka/316313.1-01_Simic_Diana_e-Croatia_2007.pdf.

¹³ *E-papir* ili *elektronički papir* ne bi trebalo poistovjećivati s digitalnim papirom, koji je podloga za stvaranje ručno pisanih digitalnih dokumenata digitalnom olovkom.

hrvatski nazivi s elementom <i>e-</i>	definicija	engleska istovrijednica
e-zdravstvo	primjena informacijskih i komunikacijskih tehnologija u sustavu zdravstvene zaštite sa svrhom njegova učinkovitijega funkcioniranja	e-health
e-recept	pismeni zahtjev koji liječnik primarne zdravstvene zaštite upisuje u računalo i šalje ga u obliku elektroničke poruke u središnje računalo Hrvatskoga zavoda za zdravstveno osiguranje, gdje zahtjev ostaje pohranjen do preuzimanja lijeka u ljekarni	digital prescription, electronic prescription, e-prescription, online prescription
e-uputnica	pismeni zahtjev koji liječnik primarne zdravstvene zaštite upisuje u računalo i šalje ga u obliku elektroničke poruke u laboratorij, radi laboratorijskih pretraga svojega pacijenta ¹⁴	electronic medical referral, electronic physician referral, electronic referral, e-referral, online physician referral
e-naručivanje	programski sustav koji služi za elektroničko naručivanje pacijenta kod liječnika primarne zdravstvene zaštite, kod specijalista ili na dijagnostičku pretragu, u laboratorij te za registriranje dolazaka pacijenta ¹⁵	electronic patient scheduling, e-patient scheduling, Internet based patient scheduling, Internet-based patient scheduling, online medical scheduling, web based patient scheduling, web-based patient scheduling

¹⁴ *E-uputnica* još se uvijek ne može upotrebljavati za specijalističke preglede i bolničko liječenje – to je idući korak koji će se zvati *e-naručivanje*.

¹⁵ Pacijent se na pregled kod svojega liječnika primarne zdravstvene zaštite može naručiti i preko tzv. infokioska, koji se mogu postaviti u čekaonicama domova zdravlja, poliklinika i sl.

hrvatski nazivi s elementom <i>e-</i>	definicija	engleska istovrijednica
e-nalaz	pismeni dokument koji sadržava rezultate laboratorijskih pretraga i koji se u elektroničkome obliku iz laboratorija šalje liječniku primarne zdravstvene zaštite, koji ga zatim može dati pacijentu u pisanome obliku	electronic medical evidence, online medical evidence
e-karton, elektronički zdravstveni karton	pismeni dokument sa svim zdravstvenim podacima pacijenta pohranjen na središnjemu poslužitelju Hrvatskoga zavoda za zdravstveno osiguranje, dostupan bolničkim specijalistima i liječnicima u hitnoj medicinskoj pomoći	e-health record, electronic medical record, e-medical record, EMR
e-indeks, pametna studentska iskaznica	višefunkcionalna kartica s pomoću koje se mogu očitati ocjene studenta, njihovo sudjelovanje na nastavi te nadzirati uporaba studentskih sadržaja ¹⁶	? ¹⁷
e-poruka	poruka koja se šalje ili prima elektroničkom poštom	e-mail message

3.5. Anкета studenata FER-a

Studenti su dobili popis engleskih naziva sa sastavnicom *e-*, a njihov je zadatak bilo predložiti hrvatski naziv. Tablično su prikazani različiti studentski prijedlozi.

¹⁶ Pod nadzorom nad uporabom studentskih sadržaja podrazumijeva se nadzor nad pristupom prostorijama (laboratorijima, zavodskim prostorijama dostupnim diplomantima, prostorijama u studentskim domovima koje imaju ograničen pristup), nadzor nad uporabom resursa (za identifikaciju i pristup računalnim sustavima, od prijave na računalima do pristupa mrežnim sadržajima), potpisivanje i kriptiranje digitalnih dokumenata, studentska prehrana te nadzor nad dodatnim uslugama koje se naplaćuju studentima (praonice rublja, sušilice za rublje, automati za sokove i sl.).

¹⁷ Na mrežnoj stranici <http://www.studentnet.hr/eindeks/> piše da je to prvi takav studentski dokument u ovome dijelu Europe, pa nismo uspjeli pronaći englesku istovrijednicu. Mnogi sveučilišni sustavi nemaju takav elektronički dokument.

engleski nazivi sa sastavnicom <i>e-</i>	prijedlozi prijevoda studenata
e-auction ¹⁸	e-aukcija, e-dražba, elektronička aukcija, elektronička dražba, <i>online</i> aukcija, <i>on-line</i> aukcija
e-banking	e-bankarstvo, bankarstvo putem interneta, bankarstvo putem osobnog računala, elektroničko bankarstvo, elektronsko bankarstvo, internet bankarstvo, internet-bankarstvo, internetsko bankarstvo, kućno bankarstvo, <i>online</i> bankarstvo, telefonsko bankarstvo, udaljeno elektroničko bankarstvo, virtualno bankarstvo
e-book	e-knjiga, digitalna knjiga, elektronička knjiga, elektronički tekst, elektronska knjiga, knjiga u digitalnom obliku, knjiga u elektroničkom obliku, e-udžbenik, elektronički udžbenik (engl. istozačnice: <i>ebook</i> , <i>eBook</i> , <i>digital book</i>)
e-book reader	čitač e-knjiga (engl. istozačnica: <i>e-book device</i>)
e-business	elektroničko poslovanje
e-campus	e-kampus
e-card	e-čestitka, e-razglednica, digitalna čestitka, digitalna razglednica, elektronička čestitka, elektronička razglednica, elektronska čestitka, elektronska razglednica
e-commerce	e-trgovanje, elektroničko trgovanje, e-trgovina, elektronička trgovina, <i>on-line</i> trgovina, električno poslovanje, e-poslovanje, elektroničko poslovanje, elektronska trgovina, elektronsko poslovanje, elektronsko trgovanje (neki studenti smatraju da su <i>e-business</i> i <i>e-commerce</i> engl. istozačnice, kao i <i>e-commerce</i> i <i>e-trade</i>)
e-government	e-vlada
e-learning	e-učenje, elektronički podržano učenje, elektroničko obrazovanje na daljinu, elektroničko učenje, elektroničko učenje na daljinu, e-nastava, e-obrazovanje, <i>online</i> obrazovanje, <i>on-line</i> obrazovne aktivnosti, učenje na daljinu, učenje putem računala, učenje uz pomoć Interneta (jedan je student izjavio: »Uz <i>e-learning</i> često se povezuju pojmovi: <i>web-based learning</i> , <i>online learning</i> i <i>distance learning</i> .«)

¹⁸ Studenti su dobili samo engleske nazive, a zadatak im je bio da navedu moguće hrvatske istovrijednice i obrazlože svoj izbor. Svaki je student najčešće predložio samo jedan naziv, a u tablici su zajednički navedeni svi nazivi koje su studenti predložili.

engleski nazivi s prefiksom <i>e-</i>	prijedlozi prijevoda studenata
e-library	e-knjižnica
e-mail	e-pošta, elektronička pošta
e-market	e-tržišta, elektroničko tržište, E-tržišta, e-tržište
e-money	e-novac, digitalni novac, elektronička gotovina, elektronički novac
e-payment	elektroničko plaćanje, elektronička transakcija, e-plaćanje, plaćanje putem interneta
e-procurement	e-nabava, e-dobavljanje, elektronička kupoprodaja, elektronička nabava, elektronička trgovina, elektroničko dobavljanje, e-trgovina
e-publishing	e-izdavaštvo, elektroničko izdavaštvo, elektroničko nakladništvo, elektroničko objavljivanje ili izdavanje tekstova razne namjene, e-nakladništvo
e-work	rad kod kuće, rad na daljinu
e-zine	e-časopis, elektronički časopis, elektronički magazin, e-magazin, internetski časopis, internetski magazin, <i>online</i> magazin, <i>on-line</i> magazin (engl. istoznačnice: <i>cyberzine</i> , <i>hyperzine</i> , <i>webzine</i>)

4. Analiza riječi sa sastavnicom *e-*

4.1. Tvorbena analiza – Što je sastavnica *e-*?

U radovima na engleskome jeziku koji govore o riječima sa sastavnicom *e-* najčešće se govori o prefiksu *e-* (npr. Crystal 2001: 23). Definiramo li prefiks u najširem smislu kao tvorbeni jedinicu koja dolazi ispred riječi ili ispred osnove, *e-* bi mogao biti prefiks. U kroatistici se međutim naziv prefiks upotrebljava u mnogo užemu značenju. Tako Babić prefiksalsnu tvorbu uvrštava u slaganje i kaže: »Zbog definicije izvođenja i slaganja i zbog jedinstvenosti ovoga tvorbenoga načina prefiksalsnu ćemo tvorbu smatrati slaganjem, tvorenice prefiksalsne tvorbe složenicama, ali ćemo zbog posebnosti prefiksalsne tvorbe takve tvorenice ubrajati u posebnu vrstu složenica« (Babić 2002: 48).

On navodi da je za čistu prefiksalsnu tvorbu karakteristično da prefiksi dolaze na cijelu riječ i da tvorenica ostaje u istoj kategoriji u kojoj je i osnovna riječ. Ipak Babić uočava bitnu razliku između prefikasa i prijedloga: »Zbog gramatičke posebnosti prijedloga i niječnice, zbog toga što mnogi prefiksi i nisu samostalne riječi (npr. čisti prefiksi kao *pra-*, *pro-*, *nuz-*, *raz-*) i što oni koji jesu često u tvorenici nemaju značenja koje imaju kao samostalne riječi, npr. *omalen*, *naglauh*, *načuti*, *naslušati se*, *popiti...*, smatra se da prefiksalsna tvorba ide u izvođenje, a ne u slaganje« (Babić 2002: 48). Nakon takve argumentacije nije jasno zašto je Babić odlučio prefiksalsnu tvorbu ipak uvrstiti u slaganje. Sastavnica se *e-* naravno ne spominje zbog vremena ulaska u hrvatski jezik, ali je jasno da *e-* ne može biti prefiks ako je prefiks određen onako kako ga određuje Babić.

Postavlja se pitanje je li sastavnica *e-* prefiksoid.

Babić o prefiksoidima kaže: »Tvorenice s osnovama kao što su *aero-*, *auto-*, *foto-*, *kino-*, *radio-* i sl. koje su se često smatrale polusloženicama i tako pisale, ali ima mnogo razloga da se smatraju i čistim složenicama...« (Babić 2002: 47).

U Silić-Pranjakovićevoj *Gramatici hrvatskoga jezika* prefiksoidom se naziva »dio riječi koji se pojavljuje ispred korijena u različitim riječima s istim značenjem, koji se, drugim riječima, ponaša kao prefiks...« (Silić i Pranjaković 2005: 153).

L. Bauer (2002: 213–216) u *English Word Formation* spominje prefiksoidne i sufiksoidne tvorenice (*neo-classical compounds* doslovno *novoklasične složenice*) kao poseban tvorbeni tip te napominje da je on do sada malo obrađivan u literaturi. Napominje da neki jezikoslovci takav tvorbeni tip uvrstavaju u afiksaciju jer se elementi kao što su *electro-*, *hydro-*, *-crat*, *-naut* itd. katkad dodaju riječima kao afiksi. Ipak, ozbiljan je razlog protiv takva razvrstavanja tih tvorenica činjenica da postoje riječ kao *biocrat*, *electrophile*, *galvanoscope*, *homophile*, *protogen* koje imaju samo prefiksoid i sufiksoid¹⁹, a nemaju korijen. Osim toga L. Bauer ističe da prefiksoidi i sufiksoidi nose više značenja od prefikasa i sufikasa. Bauer zaključuje da prefiksoidne i sufiksoidne tvorenice imaju nešto zajedničko i sa složenicama i s izvedenicama.

Trask (2005: 368) kaže da većina engleskih stručnih naziva nastaje spajanjem grčkih ili latinskih tvorbenih oblika (engl. *combining forms*) koji imaju odgovarajuće značenje. Iz njegova je primjera (*hyper-thermo-philic*) jasno da je tu riječ o prefiksoidima i sufiksoidima.

Prefiksoidne određujemo kao punoznačne vezane osnove koje se pri tvorbi dodaju ispred osnove ili riječi i tvore novu tvorenicu. Pod vezanom osnovom podrazumijevamo osnovu od koje dodavanjem samo gramatičkih morfema ne

¹⁹ L. Bauer upotrebljava nazive *initial combining form* i *final combining form*.

možemo dobiti samostalnu riječ. Naime, pitanje je možemo li prefiksoide zvati vezanim osnovama (poput Babića) ili vezanim leksičkim morfemima (poput Barić) jer bi se moglo smatrati da je svaka osnova vezana, tj. osnove ne mogu stajati samostalno, pa je npr. *kuć-* također vezana osnova, ali dodamo li joj gramatički morfem *-a*, ona postaje samostalnom riječju.

Međutim, usporedimo li element *e-* s prefiksima i prefiksoidima uočavaju se dvije bitne razlike:

1. u praksi se gotovo uvijek taj element piše sa spojnicom (npr. *e-pošta*), a ne zajedno s riječju kojoj prethodi, a kad bi *e-* bio prefiks ili prefiksoid, trebao bi se pisati zajedno s riječju ispred koje dolazi (npr. *epošta*)

2. prefiksi za razliku od prefiksoida nikada nisu skraćeni oblik punoznačne riječi, a *e-* je:

- a. skraćeni oblik pridjeva *elektronički*
- b. skraćeni oblik engleskoga pridjeva *excellent*
- c. glas *i*/ili slovo *e*

3. prefiksoidi su uglavnom latinskoga i grčkoga podrijetla i nisu jednoslovni.

Zbog svega navedenoga smatramo da u hrvatskome nije ispravno govoriti o prefiksu *e-*. Sastavnica *e-* ima više sličnosti s prefiksoidima nego s prefiksima, ali se od prefiksoida u prvome redu razlikuje uobičajenim načinom pisanja. Stoga smatramo da *e-* nije ni prefiks ni (prototipan) prefiksoid nego sastavnica čijim se spajanjem s osnovnom riječi dobiva polusloženica, dok se spajanjem prefiksa ili prefiksoida i osnovne riječi dobiva složenica.

4.2. Pravopisni problemi

Noviji se pravopisi osvrću na neke riječi koje sadržavaju sastavnicu *e-*, ali ih po našem mišljenju pogrješno obrađuju kad *e-* znači elektronički.

Matičin pravopis spominje »jednopoimovne imeničke složenice kojih je prvi dio slovo ili simbol« (2008: 147). Tu navodi i primjere *e-adresa*, *e-Hrvatska*, *e-pošta*, *e-učenje*. Ti su nazivi pogrješno stavljeni u niz u kojemu je prvi član zaista slovo ili simbol: *A-reprezentacija*, *a-deklinacija*, *α-mužjak*, *α-raspad*, *B-kategorija*, *B-produkcija*, *β-karoten*, *C-vitamin*, *c-dur*, *d-mol*, *δ-krila*, *G-ključ*, *G-točka*, *γ-zračenje*, *H-bomba*, *L-profil*, *Li-ion-baterija*, *m-plaćanje*, *pH-vrijednost*, *Q-groznica*, *Rh-faktor*, *T-raskrižje*, *T-zona*, *theta-stanje*, *V-izrez*, *X-kromosom*, *x-noge*, *Y-kromosom*, *Ø-vektor*. Posebno zbunjuje dio u kojemu stoji: »S crticom se takve složenice pišu i kad je prvi dio (slovo ili simbol) zamje-

njih riječju: *alfa-mužjak, beta-karoten, delta-krila, theta-stanje, iks-noge, nul-vektor*« (str. 147). Misle li autori da bi onda trebalo pisati i *elektronička-adresa, elektronička-Hrvatska, elektronička-pošta, elektroničko-učenje*? Pretpostavljamo da se gornje pravilo odnosi samo na one zamjene u kojima je prvi element puni naziv slova (npr. *delta*), ali to se iz pravila ne može iščitati.

Babić-Mogušev pravopis u rječničkome dijelu navodi: *e-mail* > *e-pošta* (trebalo bi i *e-poruka*).

U poglavlju *Sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi* nalazi se također samo primjer *e-pošta* i pravilo: »Kad se sastavni dijelovi dvočlanoga izraza spoje kao dvije imenice koje imaju istu razinu značenja i zadržavaju svaka svoj naglasak, nastaje imenička polusloženica kojoj se sklanja samo završni dio, npr. biser-grana... Ovamo se ubrajaju i imenice koje u prvom dijelu imaju:

a) imenicu stranog podrijetla...

b) kakvo slovo ili simbol jer u izgovoru zadržavaju svoj naglasak kao *β-zrake, a-sklonidba, A-dur, Des-dur, h-mol, δ-zrake, δ-kovina, γ-zračenje, γ-zrake, C-ključ, e-pošta, G-ključ, H-bomba, n-broj, o-noge, x-noge, pH-vrijednost, Rh-faktor*... Kod polusloženica navedenih pod b) spojnica se piše i onda kad se znak zamijeni riječju, npr. *delta-kovina, gama-zrake, iks-noge*« (str. 58).

To pravilo vrijedi npr. za *e-sklonidbu*, ali ne i za *e-poštu* (*elektroničku poštu*).

Smatramo da nije potrebno mijenjati relativno prihvaćen način pisanja riječi s elementom *e* sa spojnicom, ali bi trebalo preoblikovati pravopisno pravilo i jasno reći da tu *e* znači *elektronički* te da nije riječ o slovu ili simbolu kao npr. u primjeru *e-sklonidba*, kao i to da u slučaju razvezanoga pisanja (zamjene sastavnice *e-* s *elektronički*) ne dolazi spojnica. Drugim riječima, *elektronička pošta* nije isto što i *gama-zrake*. Također treba jasno reći kako se rješavaju slučajevi kad se riječi koje počinju elementom *e-* nalaze na početku rečenice. Smatramo da u tome slučaju *e-* treba pisati velikim slovom, npr.: *E-poštu čitam svakodnevno*. Ako je međutim *e-* (ili *e*) dio registriranoga imena, on se ni na početku rečenice ne mijenja, npr. *eMetković čitam svakodnevno*.

U korpusu primjera sa sastavnicom *e-* uočili smo još dva pravopisna problema.

1. Kako se piše riječ (element) koja dolazi iza sastavnice *e-*? Naime, u korpusu je iznimno česta pojava da se taj element piše velikim slovom i u slučajevima kad nije riječ o općoj imenici. Potvrđeno je pisanje *e-Bankarstvo, e-Uključivost, e-Poslovanje*. To se osobito često susreće u naslovima ili na početku rečenice. Međutim, i tu bi pravilo trebalo biti jasno. Iza elementa *e-* veliko slovo dolazi isključivo ako je riječ o imenu (npr. *e-Hrvatska*).

2. Što učiniti kad se *e-* nalazi uz dvorječnu svezu pridjeva i imenice? Potvrđeni su nazivi *e-školski imenik* i *e-školske knjige*. Smatramo da bi te slučajeve trebalo preoblikovati ili u *školski e-imenik* i *školske e-knjige* ili u *elektronički školski imenik* i *elektroničke školske knjige*.

4.3. Leksikografska obradba riječi sa sastavnicom *e-*

Budući da su sve riječi sa sastavnicom *e-* (koja znači elektronički) u hrvatskome jeziku novotvorenice, u većini hrvatskih općih i terminoloških rječnika ne nalazi se ni jedan primjer takve riječi. Anićev *Rječnik hrvatskoga jezika* iz 2007. ima natuknicu *e-pošta*, Kišev *Informatički rječnik* bilježi natuknice *e-pošta*, *adresa e-pošte*, *program za e-poštu*, *e-tekst*, *e-zine* (ali na hrvatskome daje samo prijevod *elektronički časopis*). Ti su primjeri obrađeni i na internetskome portalu Hrana (<http://hrana.ffzg.hr>):

Engleski: computer mail, electronic mail, e-mail

Hrvatski: elektronička pošta, e-pošta, računalna pošta

Definicija: popularan način prenošenja poruka računalnim sustavom; računalo se koristi za prijenos i pohranjivanje poruke, uz odgovarajuće uređaje za komunikaciju (npr. modem, ISDN priključak), računala prosljeđuju poruke do primatelja ili skupine primatelja; kada primatelj uključi računalo, nadzorni mu program prosljeđuje poruku; nekada su se za komunikaciju elektroničkom poštom koristili videotermini i pisari, a danas sustavi elektroničke pošte podržavaju prijenos glasa, slike, grafike itd.; elektronička pošta čini važnu sastavnicu sustava za uredsku automatizaciju, gdje korisnici u realnom vremenu mogu razmjenjivati poruke, ali i na internetu.

Engleski: junk e-mail, junk mail

Hrvatski: bezvrijedna e-pošta, neželjena e-pošta

Definicija: –

Engleski: outgoing electronic mail, outgoing e-mail, outgoing mail

Hrvatski: izlazna pošta, odlazna pošta

Definicija: poruka elektroničke pošte koju korisnik mrežnih usluga piše i šalje drugom korisniku ili pretplatniku; poruka elektroničke pošte koju korisnik šalje i pohranjuje u izlazni poštanski pretinac.

Engleski: e-mail address

Hrvatski: adresa elektroničke pošte²⁰, adresa e-pošte

Definicija: –

²⁰ *Adresa e-pošte* nepotrebno je dug naziv koji se u skladu s trećim terminološkim načelom može preoblikovati u kraći naziv *e-adresa*.

<p>Engleski: electronic mail software, e-mail software Hrvatski: programska oprema za e-poštu, programska podrška za e-poštu, programska potpora za e-poštu Definicija: –</p>
<p>Engleski: school e-mail Hrvatski: školska e-pošta Definicija: e-pošta koja se šalje i prima u školskoj računalnoj mreži ili s interneta i školskog računala s pristupom svjetskoj mreži.</p>
<p>Engleski: secure electronic mail, secure e-mail, secure mail Hrvatski: pouzdana e-pošta, sigurna e-pošta Definicija: elektronička pošta koja ne sadrži računalne viruse, crve ili kakav drugi zlonamjeran privitak ili programski kod.</p>

U buduće bi općejezične i posebno terminološke rječnike svakako trebalo uključiti neke češće riječi koje sadržavaju sastavnicu *e-*, npr. *e-poruka*, *e-adresa*, *e-indeks*, *e-bankarstvo*, *e-trgovina*, *e-škola*, *e-učenje*, *e-uputnica*.

4.4. Semantička i terminološka analiza

Analizirajući korpus prikupljenih riječi sa sastavnicom *e-* možemo te riječi razvrstati u nekoliko skupina s obzirom na različite kriterije. Jedna je podjela na nazive (*e-pošta*) i nenazive (*eKupi*), druga na imena (*eMetković*) i neimena (*e-cigareta*), treća na standardnojezične (*e-učenje*) i nestandardnojezične riječi (koje u hrvatskome nismo uspjeli potvrditi osim slučaja riječi koja počinje sa slovom *e-* i prigodno je rastavljena spojnicom), četvrta na česte riječi (*e-poruka*) i individualne i prigodne tvorenice (*e-mršavljenje*, *e-naziv*), peta na imenice (*e-uputnica*) i neimenice (*eKupi*), šesta na *e-* + riječ (*e-zdravlje*) i riječ koja slučajno počinje slovom *e-* prigodno rastavljena spojnicom (npr. *e-misija*, u značenju programa regionalnoga razvoja i jačanja kapaciteta organizacija civilnoga društva te *e-novacija*, u značenju kategorije u okviru koje se dodjeljuje nagrada najzaslužnijim pojedincima i poduzećima za inovacije).

Kombinacijom tih kriterija dobivamo nekoliko skupina:

I. nazivi koji pripadaju računalnomu i internetskomu nazivlju, npr. *e-pošta*, *e-poruka*, *e-adresa* itd.

II. nazivi koji pripadaju kojemu drugom nazivlju, npr.

a) ekonomsko-financijskomu nazivlju: *e-poslovanje*, *e-potpis*, *e-izvadak*

b) zdravstvenomu nazivlju: *e-zdravlje*, *e-uputnica*, *e-dijagnoza*

c) pedagoškomu nazivlju: *e-učenje*, *e-obrazovanje*

III. riječi koje sadržavaju imena i najčešće označuju mrežne stranice ili informativne portale pojedinih gradova, npr. *e-Hrvatska*, *eMetković*, *eZadar*, *e-Rijeka*, *eOsijek*, *eVaraždin*, *eEuropa*

IV. ostalo, npr. *eLjubav*, *eKupi*, *e-novacija* (*e-* + *inovacija* što označuje kategoriju u okviru koje se dodjeljuje nagrada pojedincima i poduzećima za inovacije)

V. prigodne tvorenice u kojima je riječ koja počinje s *e* rastavljena na sastavnicu *e-* i ostatak riječi *e-misija*, *e-volucija*, *e-mocije* (riječ koja bi mogla biti istoznačnica emotikonima, odnosno emotivima ili osjećajnicima), *e-konomija*, *e-kologija*.

Budući da je ovdje riječ o novotvorenicama, često dolazi do uporabe sinonimnih²¹ nizova ili parova. Slučajeve sinonimije možemo podijeliti u nekoliko skupina:

1. sinonimija je prouzročena višestrukostima u prvome elementu:

a) prvi je element *e*, *e-*, *E*, *E-*, *elektronički* ili *elektronski*²²

b) uz element *e* postoji neka druga istoznačnica ili bliskozačnica: *mrežni*, *on-line*, *cyber*, *web*, *internetski*, *internet*, *digitalni*, *virtualni* itd., npr. *e-bankarstvo*, *internet bankarstvo*, *internetsko bankarstvo*, *kućno bankarstvo*, *telefonsko bankarstvo*, *virtualno bankarstvo*.

2. sinonimija je prouzročena višestrukostima u drugome dijelu (ponovno su u analizu uključene i pravopisne inačice):

a) sinonimija je prouzročena velikim ili malim slovom u drugome elementu (*e-Učenje*, *e-učenje*)²³

b) sinonimni niz u kojemu postoji sinonimija u drugome elementu, npr. *e-aukcija/e-dražba*.

U nazivima je potrebno bliskozačnice značenjski razgraničiti, a među sinonimnim nazivima s pomoću terminoloških načela pronaći preporučeni naziv.

²¹ Ovdje sinonimiju shvaćamo u najširem smislu (više izraza – jedno značenje) pa i pravopisne inačice smatramo sinonimima.

²² Odgovor na to treba li *elektronički* ili *elektronski* nalazi se u poglavlju *Razgraničenje bliskozačnica i istoznačnica*.

²³ Odgovor na taj problem već smo naznačili u prethodnim poglavljima. Preporučujemo uporabu maloga slova ako drugi element nije samostalno ime koje se piše velikim slovima.

4.4.1. Razgraničenje bliskoznačnica i istoznačnica

elektronički/elektronski

Analizom prikupljenoga korpusa uočili smo da se često u praksi ne razlikuje značenje pridjeva *elektronički* i pridjeva *elektronski*. Pridjevi *elektronički* i *elektronski* su paronimi. Paronimi su posebna vrsta bliskoznačnica. Paronimi su riječi koje se slično izgovaraju, slično pišu ili slično zvuče, ali imaju različito iako blisko značenje (vidi: Halonja i Mihaljević 2012: 87).

elektronički	elektronski
pridjev 'koji se odnosi na elektroniku' (npr. elektronička pošta)	pridjev 'koji se odnosi na elektrone' (npr. mikroskop koji umjesto svjetlosti upotrebljava snop elektrona naziva se elektronski mikroskop)

Sastavnica *e-* ni u jednome primjeru iz korpusa ne odgovara pridjevu *elektronski* nego pridjevu *elektronički*.

elektronički/digitalni/internetski/cyber (kiber)/mrežni/online (on-line)/virtualni/web

Analizom prikupljenoga korpusa i studentske ankete uočili smo da se kao istovrijednice naziva u kojima je prva sastavnica *e-* ili *elektronički* često pojavljuju nazivi u kojima je prva sastavnica *digitalni/internetski/cyber (kiber)/mrežni/online (on-line)/virtualni/web*. Navedeni pridjevi (i prefiksoid *cyber/kiber*) imaju ova značenja:

cyber ili **kiber** – prvi element u složenicama koji se odnosi na nešto povezano sa svijetom prividne stvarnosti stvorenim s pomoću računala

digitalni – koji se odnosi na bilježenje podataka u obliku odgovarajućih brojevanih zamjena za pojedine znakove

internetski – koji se odnosi na svjetsku mrežu međusobno povezanih računala i računalnih mreža te informacije i usluge koje one pružaju korisnicima; koji se odnosi na internet

mrežni – koji se odnosi na svjetsku mrežu međusobno povezanih računala i na sve ostale računalne mreže (lokalne, rasprostranjene, mreže ograničenoga područja, gradske, kućne)²⁴

²⁴ U engleskome se jeziku razlikuju pridjevi *network* koji se odnosi na bilo koju mrežu međusobno povezanih računala i *Internet* koji se odnosi na svjetsku računalnu mrežu. U hrvatskome jeziku oba značenja, uključujući i *web*, pokriva pridjev *mrežni*.

online ili **on-line** – koji je priključen na internet ili koju drugu računalnu mrežu

virtualni – koji u fizičkome smislu nije prisutan, ali svojom funkcionalnošću ili djelovanjem jest (prividan, nestvaran)

web, World Wide Web, WWW, W3 – koji se odnosi na internetsku uslugu koja omogućuje dohvaćanje hipertekstovnih dokumenata.

Analizom navedenih definicija možemo zaključiti da su ti nazivi bliskoznačnici, ali nisu istoznačni. Međutim, postavljanjem u dvorječnu svezu u većini se analiziranih naziva ta razlika u značenju gubi. Tako su istoznačnice: *e-bankarstvo* i *internetsko bankarstvo*, *e-trgovina*, *mrežna trgovina* i *internetska trgovina*, *e-novac* i *virtualni novac*, *e-potpis* i *digitalni potpis*, *e-parlament* i *internetski parlament*, *e-posredovanje* i *internetsko posredovanje*, *e-kampanja* i *digitalna kampanja*, *e-zakonodavstvo* i *digitalno zakonodavstvo*, *e-glasovanje* i *online glasovanje*, *e-referendum* i *online referendum* itd. Tek su rijetki primjeri razjednačili značenje, npr. *digitalni papir* i *e-papir*. *E-papir* zaslonska je tehnologija oblikovana tako da oponaša izgled običnoga papira i tinte, dok je digitalni papir podloga za stvaranje ručno pisanih digitalnih dokumenata digitalnom olovkom.

Pri odabiru među istoznačnim nazivima svakako treba uzeti u obzir terminološka načela. Treba isključiti strani pridjev *online* (i *web*) te prefiksoid *cyber* zbog neuklapanja u hrvatski jezični sustav. Među ostalim nazivima prednost treba dati onome koji je češći u uporabi i bolje se uklapa u terminološki sustav (svi povezani nazivi jednoga područja trebali bi biti tvoreni s pomoću iste sastavnice).

e-zdravlje/e-zdravstvo

U radu *Informatizacija hrvatskog zdravstva*²⁵ autora J. Kern i M. Strnad raspravlja se o prijevodu naziva *e-Health*. Autori postavljaju pitanje je li prikladniji naziv *e-zdravlje* ili *e-zdravstvo*. Smatraju da je logično da se *e-Health* u užemu smislu prevodi kao *e-zdravstvo*, a u širemu smislu kao *e-zdravlje*. Pri tom po njihovu mišljenju *e-zdravstvo* pokriva primjenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija u sustavu zdravstvene zaštite sa svrhom učinkovitijega funkcioniranja samoga sustava, dok *e-zdravlje* osim *e-zdravstva* pokriva i promociju zdravlja, zdravstveni odgoj opće populacije te cjeloživotnu izobrazbu i usavršavanje zdravstvenoga osoblja.

Slažemo se s autorima rada da *e-zdravstvo* i *e-zdravlje* nisu istoznačnice. Razlika u njihovu značenju proizlazi iz razlike u značenju imenica *zdravlje* i *zdravstvo*.

²⁵ Kern i Strnad (2005: 161–168).

<p>HER Anić</p>	<p>zdrâvlje <i>sr</i> <G -a> 1. dobro fizičko i psihičko stanje 2. fizičko i psihičko stanje neke osobe 3. dobro stanje općenito [<i>~e nacije; dom ~a; pucati od ~a; škodljiv za ~e</i>]</p> <p>◇ duševno ~e psih. 1. sposobnost zrelog i prilagodljivog rješavanja životnih poteškoća 2. ravnomjerje između intelektualne i emocionalne inteligencije</p> <p>◇ bože zdravlja! 1. sve će biti dobro, samo neka bude zdravlja 2. samo nek budemo zdravi, pa će se sve vidjeti; u ~e uobičajene riječi pri nazdravljanju; za čije babe ~e? za koga? zašto? ima li razloga za to? (o glupostima ili nepotrebnostima)</p>	<p>zdrâvstvo <i>sr</i> 1. djelatnost na zaštiti zdravlja i liječenju bolesti 2. ukupnost ustanova i stručnjaka za tu djelatnost</p>
<p>ŠRj</p>	<p>zdrâvlje <i>im. s.</i> <G zdrâvlja> stanje organizma pri normalnome radu organa, dobro fizičko i psihičko stanje [<i>čuvati ~; duševno ~; tjelesno ~</i>]; ant. bolest ♦ pucati od zdravlja biti potpuno zdrav, biti dobra zdravlja</p>	<p>zdrâvstvo <i>im. s.</i> <G zdrâvstva> djelatnost koja se bavi zaštitom zdravlja i liječenjem bolesti [<i>raditi u zdravstvu; ministarstvo zdrâvstva</i>]</p>
<p>Šonje</p>	<p>zdrâvlje <i>s</i> stanje organizma pri normalnom radu njegovih organa: <i>tjelesno ~, duševno ~, biti u ~u, čuvati ~e</i></p> <p>• dom ~a med opća zdravstvena ustanova za preglede bolesnika s općim i specijalističkim ambulantom</p> <p>□ Bože ~a! sve će biti dobro bude li zdravlja; piti u čije ~e željeti komu dobro zdravlje; pucati od ~a biti krepka zdravlja</p>	<p>zdrâvstvo <i>s</i> jedna od temeljnih državnih služba koja se bavi istraživanjem bolesti, sprečavanjem i otkrivanjem bolesnih pojava u ljudi, liječenjem i rehabilitacijom bolesnika te gradnjom i organizacijom zdravstvenih ustanova: <i>raditi u ~u, ministarstvo ~a</i></p>

Usporedbom svih navedenih priručnika možemo zaključiti da se oko zdravlja i zdravstva svi slažu te da je zdravlje stanje, a zdravstvo djelatnost. Ministar može uvesti promjene u zdravstvu, a liječnik i medicinska sestra rade u zdravstvu, ali se mogu žaliti na svoje zdravlje i tada će otići u dom zdravlja ili u bolnicu. Pridjev zdravstveni međutim ima dva značenja jer se može odnositi i na zdravlje i na zdravstvo (vidi: Hudeček i Mihaljević 2012: 15–20). Dakle, *e-*

-zdravlje i *e-zdravstvo* nisu istoznačnice nego bliskoznačnice. *E-zdravstvo* odnosi se na zdravstveni sustav, npr. na obavijesti o zdravstvenim ustanovama, sustavu dežurstava i naručivanja, pravima osiguranika itd., dok se *e-zdravlje* odnosi na pružanje zdravstvenih savjeta, savjeta o zdravoj prehrani, poželjnoj tjelesnoj težini itd.

e-poruka/e-pošta

E-pošta popularan je način prenošenja poruka računalnim sustavom. Računalo se rabi za prijenos i pohranjivanje poruka uz odgovarajuće uređaje za komunikaciju (npr. modem, ISDN priključak). *E-poruka* je poruka koja se prenosi *e-poštom*.

e-zaposlenje/e-zapošljavanje

E-zaposlenje definirano je u dokumentu *Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije* kao pronalaženje zaposlenja i stručno osposobljavanje za određena zanimanja s pomoću informacijsko-komunikacijskih tehnologija. Usporedimo li značenja imenica *zaposlenje* i *zapošljavanje*, smatramo da toj definiciji bolje odgovara naziv *e-zapošljavanje*:

zaposlénje <i>im. s.</i> <G zaposlénja> mjesto u ustroju kakve tvrtke, ustanove, udruge i sl. na kojemu osoba obavlja djelatnost redovito i za plaću [<i>~ učitelja</i>]; sin. radno mjesto v. <i>pod</i> mjesto ⁻¹ , namještenje, posao	zapošljávānje <i>im. s.</i> <G zapošljávānja> 1. davanje komu kakva posla ili zaduženja 2. primanje koga na posao, davanje radnoga mjesta komu; sin. namještanje <i>razg.</i> , uzimanje <i>razg. ant.</i> otpuštanje 3. dobivanje stalnoga posla ili stupanje na posao
---	---

E-zaposlenje bilo bi zaposlenje (radno mjesto) onoga tko posao može obavljati od kuće s pomoću interneta (slično kao *e-posao*, ali u kojemu je onaj koji ga obavlja zaposlenik, tj. u radnome odnosu).

e-učenje/e-obrazovanje/učenje na daljinu/učenje s pomoću računala

Budući da riječi *učenje* i *obrazovanje* nisu istoznačnice smatramo da ni *e-učenje* nije istoznačno s *e-obrazovanjem*. *E-učenje* svaki je oblik učenja (stjecanja znanja vještina ili iskustava) s pomoću informacijsko-komunikacijskih tehnologija. Sustavno *e-učenje* može biti *e-izobrazba* (sustavno stjecanje znanja, vještina ili iskustava dobivenih učenjem) ili *e-obrazovanje* (stjecanje znanja, vještina ili iskustava u e-školi), a s pomoću *e-učenja* može se steći *e-naobrazba* (znanja, vještine i iskustva stečena učenjem).

Iako se *e-učenje* i *e-obrazovanje* često izjednačuju s *učenjem na daljinu*, nije riječ o istim oblicima obrazovanja: postoje vrste *e-obrazovanja* koje se ne odvijaju na internetu u stvarnome vremenu (*online*), a isto tako postoje i oblici *učenja na daljinu* koji se ne koriste informacijsko-komunikacijskim tehnologijama (npr. dopisni tečajevi na daljinu običnom poštom).

e-bankarstvo/kućno bankarstvo/telefonsko bankarstvo

E-bankarstvo samo je jedan od mogućih oblika kućnoga bankarstva. Kućno se bankarstvo može ostvariti kao *e-bankarstvo* i kao *telefonsko bankarstvo*.

e-posao/rad kod kuće/rad na daljinu

E-posao samo je jedan od mogućih načina rada kod kuće ili rada na daljinu pa ti nazivi nikako ne mogu biti istoznačni.

e-karta/e-razglednica/e-čestitka

E-karta nije valjan prijevod engleskoga naziva *e-card* jer označuje putne dokumente, tj. potvrdu o kupnji mjesta, najčešće u zrakoplovnome prijevozu, tj. odgovara engleskome *e-ticket*). Uz prijevod *elektronička karta* (*e-karta*) postoji i *elektronička ulaznica* (*e-ulaznica*).

Dakle, u hrvatskome postoje raznoznačnice:

e-karta – elektronička potvrda o plaćenju vožnji

e-ulaznica – elektronički tiskani listić kojim se stječe pravo ulaska u kakav javni prostor

e-razglednica – elektronička dopisnica sa slikom grada, krajolika, spomenika i sl. koja se šalje obično s kakva putovanja

e-čestitka – elektronička prigodna dopisnica kojom se komu šalju dobre želje ili iskazuje veselje u povodu kakva važnoga dana ili ugodnoga događaja.

e-knjiga/e-udžbenik/e-tekst

Razlika u značenju naziva *e-knjiga*, *e-udžbenik* i *e-tekst* temelji se na razlici u značenju riječi *knjiga*, *udžbenik* i *tekst*.

e-tekst – smisljeno povezani skup rečenica na elektroničkome mediju

e-knjiga – knjiga (niz povezanih tekstova) na elektroničkome mediju

e-udžbenik – temeljna školska knjiga iz koje se uči gradivo određenoga nastavnog predmeta dostupna na elektroničkome mediju.

e-trgovanje/e-trgovina/e-poslovanje

Postoji razlika u značenju između *e-trgovine/trgovanja* i *e-poslovanja*. *E-trgovina* je trgovina koja se odvija na internetu, tj. kupnja i prodaja robe te posredovanja između proizvođača i kupaca. *E-poslovanje* ima šire značenje jer znači općenito vođenje poslova (bilo kakvih) na internetu. Dok je trgovina djelatnost, trgovanje je proces, pa se može uspostaviti i razlika u značenju između *e-trgovine* i *e-trgovanja*. *E-trgovina* se odvija *e-trgovanjem*.

e-izdavaštvo/e-nakladništvo

Nazivi *izdavaštvo* (djelatnost izdavača) i *nakladništvo* (djelatnost nakladnika) značenjski su izjednačeni, pa bi se odabir između naziva *e-izdavaštvo* i *e-nakladništvo* mogao prepustiti praksi (naziv koji je češći u uporabi bio bi preporučeni naziv).

nàkladnik <i>im. m.</i> <G nàkladnīka, V nàkladnīče; <i>mn.</i> N nàkladnīci, G nàkladnīkā> 1. poduzeće koje izdaje knjige, novine, časopise 2. osoba koja izdaje knjige, novine, časopise; <i>sin.</i> izdavač	izdāvāč <i>im. m.</i> <G izdāvāča, V ĩzdāvāču; <i>mn.</i> N izdāvāči, G izdāvāčā> 1. poduzeće koje izdaje knjige, novine, časopise 2. osoba koja izdaje knjige, novine, časopise; <i>sin.</i> nakladnik
--	--

e-novac/e-gotovina

Značenje imenica *novac* i *gotovina* u općemu se jeziku razlikuje:

nòvac <i>im. m.</i> <G nòvca> sredstvo za plaćanje, kovanice i novčanice kojima se što plaća [<i>papirnati</i> ~]; <i>sin.</i> para ⁻¹ <i>žarg.</i> ♦ biti pri novcu ne oskudijevati u novcu; čuvati bijele novce za crne dane štedjeti novac za slučaj nužde (nevolje); htjeti (željeti i sl.) i ovce i novce , <i>usp.</i> ovca; ležati (spavati) na novcu (parama) biti jako bogat, imati mnogo novca; plivati (valjati se) u novcu (parama) biti jako bogat, imati mnogo novca	gotovīna <i>im. ž.</i> <G gotovīnē> novac koji stoji na raspolaganju u novčanicama ili kovanicama, gotov novac
--	---

Dakle, naziv *novac* ima u općemu jeziku šire značenje od naziva *gotovina*, ali se u svezi *e-novac/e-gotovina* to značenje izjednačuje. Stoga smatramo da treba dati prednost onomu nazivu koji je češći u uporabi.

4.4.2. Primjena terminoloških načela na sinonimne parove i nizove

Pri odabiru najboljih naziva služili smo se terminološkim načelima (vidi: Hudeček i Mihaljević 2012). Navodimo samo ona načela koja su primijenjena na analizirane nazive:

1. domaći naziv ima prednost pred stranim. Prema tomu načelu *e-dražba* ima prednost pred *e-aukcija*, *e-sabor* pred *e-parlament* (ako je riječ o Hrvatskome saboru), *e-časopis*²⁶ pred *e-magazin*).

2. kraći naziv ima prednost pred dužim. Prema tomu načelu *e-kartica* ima prednost pred *kartica za elektroničko poslovanje*, *e-bankarstvo* pred *bankarstvo putem interneta*, *bankarstvo putem osobnoga računala*, *udaljeno elektroničko bankarstvo*, *e-knjiga* pred *knjiga u elektroničkome obliku*, *e-adresa* pred *adresa elektroničke pošte*. *E-adresu* treba razlikovati od *mrežne adrese* (*adrese mrežnih stranica* i *mrežne adrese računala*).

3. naziv mora biti usklađen s (fonološkim, morfološkim, tvorbenim, sintaktičkim) sustavom hrvatskoga standardnog jezika. Prema tomu načelu *e-glasovanje* ima prednost pred *e-glasanje* jer u hrvatskome standardnom jeziku riječi *glasanje* i *glasovanje* imaju ova značenja:

glāsānje <i>im. s.</i> ⟨G glāsānja; <i>mn.</i> N glāsānja, G glāsānjā⟩ javljanje glasom ili zvukom; <i>sin.</i> oglašavanje, oglašivanje	gläsōvānje <i>im. s.</i> ⟨G gläsōvānja; <i>mn.</i> N gläsōvānja, G gläsōvānjā⟩ davanje svojega glasa na izborima ili pri kakvu odlučivanju [~ na lokalnim izborima]
---	--

Hrvatske mrežne stranice na kojima se pojavljuje *e-glasovanje*:

1. <http://old.foi.hr/projekti/egovcro/hr/kol3.html> (mrežne stranice Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu, u sklopu kolegija *e-demokracija*) – tu se pojavljuju obje inačice, i *e-glasanje* i *e-glasovanje*.

2. <http://www.vidi.hr/tags/view/tematske+odrednice/e-glasovanje> (mrežne stranice časopisa VIDI).

3. <http://hr.wikipedia.org/wiki/E-demokracija> (mrežne stranice hrvatske Wikipedije o *e-demokraciji*).

Svi nazivi s elementom *e-* ili *elektronički* imaju prednost pred nazivima s elementom *elektronski*. Nazivi sa sastavnicom *Internet* ili *internet*, npr. *internet-bankarstvo* ne odgovaraju sustavu hrvatskoga standardnog jezika i moraju se ili preoblikovati u *internetsko bankarstvo* ili zamijeniti nazivom *e-bankarstvo*.

²⁶ Iako je *časopis* bohemizam, davno je prilagođen i usvojen u hrvatskome jeziku pa se više ne osjeća kao posuđenica.

4. unutar istoga terminološkog sustava naziv ne smije imati više značenja. Zbog toga je načela važno razgraničiti bliskoznačnice, što je učinjeno u prethodnome poglavlju.

5. naziv ima prednost ako odgovara pojmu kojemu je pridružen i odražava svoje mjesto u pojmovnome sustavu. To posebno dolazi u obzir u izboru između *e-*, *internetski*, *virtualni*, *digitalni* itd. Iako su s jezičnoga stajališta ti nazivi istovrijedni, u istome terminološkom sustavu trebaju biti tvoreni na isti način (npr. *e-uputnica*, *e-naručivanje*, *e-recept*, *e-dijagnoza*).

5. Zaključak

I u hrvatskome se jeziku pojavljuje sve više riječi sa sastavnicom *e-*. Te su riječi najčešće nazivi, ali se taj tvorbeni model sve češće širi i na riječi općega jezika, a čest je i model žargonske tvorbe. Te riječi nisu obuhvaćene jasnim pravopisnim pravilom u hrvatskim pravopisima, još uglavnom nisu obrađene u hrvatskim rječnicima, a nisu ni bile predmetom iscrpnije jezične (tvorbene, leksičke, semantičke) ni terminološke analize. U radu se analiziraju pravopisni problemi povezani s tim riječima te daju ova pravopisna pravila:

1. iza sastavnice *e-* piše se spojnica, ali ako se upotrijebi puni naziv *elektronički*, nema spojnice

2. sastavnica *e-* piše se malim slovom, ali ako se nalazi na početku rečenice, piše se velikim slovom

3. riječ koja se nalazi iza sastavnice *e-* piše se malim slovom, osim ako je riječ o imenu.

Zatim se te riječi analiziraju s tvorbenoga stajališta te se zaključuje da *e-* ne može biti ni prefiks ni prefiksoid. Analizira se uključenost tih riječi u rječnike hrvatskoga jezika i zaključuje da bi u buduće rječnike trebalo uključiti češće riječi sa sastavnicom *e-*: *e-poruka*, *e-indeks*, *e-potpis*, *e-bankarstvo* itd. Na kraju rada provedene su semantička i terminološka analiza s ciljem razgraničenja značenja bliskoznačnica i utvrđivanja preporučenoga naziva s pomoću terminoloških načela.

Literatura:

- ANIĆ, VLADIMIR; DUNJA BROZOVIĆ RONČEVIĆ; IVO GOLDSTEIN; SLAVKO GOLDSTEIN; LJILJANA JOJIĆ (gl. ur.); RANKO MATASOVIĆ (gl. ur.); IVO PRANJKOVIĆ 2001. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Novi Liber. (= HER)
- ANIĆ, VLADIMIR 2007. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber. (= AniĆ)
- ANIĆ, VLADIMIR; JOSIP SILIĆ 2001. *Pravopis hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber – Školska knjiga.
- BABIĆ, STJEPAN ²1991. *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku: nacrt za gramatiku*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Globus.
- BABIĆ, STJEPAN; BOŽIDAR FINKA; MILAN MOGUŠ ⁴1996. *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Školska knjiga.
- BABIĆ, STJEPAN; BOŽIDAR FINKA; MILAN MOGUŠ ⁶2002. *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Školska knjiga.
- BABIĆ, STJEPAN; SANDA HAM; MILAN MOGUŠ 2009. *Hrvatski školski pravopis: usklađen sa zaključcima Vijeća za normu hrvatskoga standardnog jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- BADURINA, LADA; IVAN MARKOVIĆ; KREŠIMIR MIĆANOVIĆ ²2008. *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Matica hrvatska.
- BARIĆ, EUGENIJA 1980. *Imeničke složenice neprefiskalne i nesufiskalne tvorbe*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.
- BARIĆ, EUGENIJA; LANA HUDEČEK; NEBOJŠA KOHAROVIĆ; MIJO LONČARIĆ; MARKO LUKENDA; MILE MAMIĆ; MILICA MIHALJEVIĆ; LJILJANA ŠARIĆ; VANJA ŠVAČKO; LUKA VUKOJEVIĆ; VESNA ZEČEVIĆ; MATEO ŽAGAR 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. (= HJS)
- BIRTIĆ, MATEA; GORANKA BLAGUS BARTOLEC; LANA HUDEČEK (ur.); LJILJANA JOJIĆ; BARBARA KOVAČEVIĆ; IVANA MATAS IVANKOVIĆ; MILICA MIHALJEVIĆ (ur.); IRENA MILOŠ; ERMINA RAMADANOVIĆ; DOMAGOJ VIDOVIĆ 2012. *Školski rječnik*. Zagreb: IHJJ / ŠK. (= ŠRj)
- CRYSTAL, DAVID 2001. *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.
- GLUHAK, ALEMKO 2000. Internet, mreža, e-pošta. *Jezik*, 47, 3, Zagreb, 105–108.
- HALONJA, ANTUN; MILICA MIHALJEVIĆ 2012. *Od računalnoga žargona do računalnoga nazivlja*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Hrvatska sveučilišna naklada.
- HUDEČEK, LANA; MAJA MATKOVIĆ (priređile) 2011. *Jezični priručnik Coca-Cole HBC Hrvatska: hrvatski jezik u poslovnoj komunikaciji*. Zagreb: Coca-Cola HBC Hrvatska.

- HUDEČEK, LANA; MILICA MIHALJEVIĆ 2012. Zdravlje i zdravstvo. *Jezik*, 59, 1, Zagreb, 15–20.
- HUDEČEK, LANA; MILICA MIHALJEVIĆ 2012. *Hrvatski terminološki priručnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- KERN, JOSIPA; MARIJA STRNAD 2005. Informatizacija hrvatskog zdravstva. *Acta Med Croatica*, 59, 3, Zagreb, 161–168.
- KIŠ, MIROSLAV 2000. *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski informatički rječnik*. Zagreb: Naklada Ljevak. (= Kiš)
- MIHALJEVIĆ, MILICA; ERMINA RAMADANOVIĆ 2006. Razradba tvorbenih načina u nazivlju (s posebnim obzirom na odnos među složenicama bez spojnika -o-, sraslicama i tvorenicama s prefiksoidima). *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 32, Zagreb, 193–211.
- PANIAN, ŽELJKO 2005. *Informatički enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Europapress holding.
- SILIĆ, JOSIP; IVO PRANJKOVIĆ 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Zagreb: Školska knjiga.
- ŠONJE, JURE (ur.) 2000. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Leksikografski zavod “Miroslav Krleža” – Školska knjiga. (= Šonje)
- TRASK, ROBERT LAWRENCE 2005. *Temeljni lingvistički pojmovi*. Zagreb: Školska knjiga.

Mrežna vrela

- BIČAK, DARKO 2005. Traganje za zlatom u elektroničkom otpadu. *Poslovni dnevnik*. URL: <http://www.poslovni.hr/vijesti/traganje-za-zlatom-u-elektronickom-otpadu-240.aspx> (10. svibnja 2011.)
- Elektronička demokracija (“e-demokracija”): Preporuka Rec (2009)1 koju je usvojio Odbor ministara Vijeća Europe 18. veljače 2009. godine i obrazloženje* 2009. Zagreb: Hrvatska informacijsko-dokumentacijska referalna agencija – HIDRA. URL: http://www.coe.int/t/dgap/democracy/activities/ggis/cahde/2009/E-democracy%20Rec_CROATIAN.pdf (12. svibnja 2011.)
- <http://ahyco.ffri.hr/portal/Glavna.aspx?IDClanka=18> (6. svibnja 2011.)
- http://edu-udzbenik.carnet.hr/2/pogl_02_lekc_02.htm (28. srpnja 2012.)
- <http://eljubav.net> (25. lipnja 2012.)
- http://en.wikipedia.org/wiki/E-Z_notation (30. srpnja 2012.)
- <http://e-rijeka.com/> (27. srpnja 2012.)
- <http://hr.wikipedia.org/wiki/E-demokracija> (30. srpnja 2012.)
- http://hr.wikipedia.org/wiki/Pu%C5%BEni_prijenos (30. srpnja 2012.)
- <http://old.foi.hr/projekti/egovcro/hr/kol3.html> (30. srpnja 2012.)

- <http://www.e-cigarete.net> (3. svibnja 2011.)
- <http://www.e-hrvatska.hr> (16. travnja 2011.)
- <http://www.ekupi.hr> (25. lipnja 2012.)
- <http://www.eljubav.com> (25. lipnja 2012.)
- <http://www.erepublik.com/en/article/eeuropa-ratni-izvjestaj-ukratko-1949251>
(27. srpnja 2012.)
- <http://www.evarazdin.hr> (27. srpnja 2012.)
- <http://www.ezadar.hr> (27. srpnja 2012.)
- <http://www.fina.hr/Default.aspx> (23. srpnja 2012.)
- <http://www.hakom.hr> (4. travnja 2011.)
- <http://www.javnanaobavazna.hr/UserFiles/Elektroni%C4%8Dko%20poslovanje%20u%20sustavu%20javne%20nabave1.pdf> (7. travnja 2011.)
- http://www.osijek031.com/osijek.php?topic_id=24985 (27. srpnja 2012.)
- <http://www.poslovniforum.hr/tp/strategija.asp> (30. srpnja 2012.)
- <http://www.studentnet.hr/eindeks> (28. srpnja 2012.)
- <http://www.vidi.hr/tags/view/tematske+odrednice/e-glasovanje> (30. srpnja 2012.)
- Jezični savjeti: Zbirka jezičnih savjeta Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 2012.* Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. URL: <http://savjetnik.ihjj.hr> (24. srpnja 2012.)
- MCDONALD, LUCINDA JANE 2005. The meaning of “e-”: Neologisms as Markers of Culture and Technology. *Communication and Culture*. Toronto: York University, 82–90. URL: <http://startrek.ccs.yorku.ca/~topia/docs/conference/McDonald.pdf> (17. svibnja 2011.)
- SINCLAIR, CHRISTINE 2007. *Seven adjectives with a political and social impact on e-learning in universities*. Edinburgh: Edinburgh University Press. URL: http://www.education.ed.ac.uk/e-learning/gallery/sinclair_adjectives.rtf (16. svibnja 2011.)
- ŠIMIĆ, DIANA 2007. E-Croatia 2007 – Fostering the Development of Information Society in Croatia. *Prva međunarodna znanstvena konferencija The Future of Information Sciences (INFuture 2007): Digital information and heritage: zbornik radova*, Zagreb: Odsjek za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta, 7–15. URL: http://bib.irb.hr/datoteka/316313.1-01_Simic_Diana_e-Croatia_2007.pdf (25. lipnja 2012.)
- Terminološka baza hrvatskoga strukovnog nazivlja *e-Struna*. URL: <http://struna.ihjj.hr> (28. srpnja 2012.)

Words with the Element *e-* in the Croatian Language

Abstract

In the paper *The meaning of “e-”: Neologisms as Markers of Culture and Technology*, Lucinda McDonald analyses the meaning of the element *e-* in the English language. The authors of this paper collected a corpus of Croatian *e*-words and analyzed them from different viewpoints: orthographic, lexicographic, terminological and semantic. They attempted to formulate orthographic rules describing the way in which the words with this element should be written, and suggest that some of these words be included in future Croatian general and terminological dictionaries. The authors also analyze words that are synonymous or quasi-synonymous with *e*-words, and try to determine the status of *e*-terms.

Ključne riječi: *e*-riječi, novotvorenice, računalno nazivlje, pravopis, leksikografija, nazivlje

Key words: *e*-words, neologisms, computer terminology, orthography, lexicography, terminology